کەوتن ... وریا مەعروف

ئێمە لەناو ئیفلاسێکی خنکێنەردا دەژین، ئیفلاس لەدوای ئیفلاس، ژیان پێککەوتە بووە خەریکە لەکەوتنی ئەبەدی نزیک دەبینەوە، بەها ئینسانییەکان هەواش هەواش نامێنن تەنانەت وشەی شادی و گوزارشتی باش و ئینسانیانەش خەریکە لە فەرهەنگدا دەکەونە غیابەوە.

هەموو هەڕەشەکان بە ئاراستەی کوشتنی ڕۆح و وێرانکردنی ناخ ئاراستەیان گرتووە، هەموو ئەو شتانەی پێویستە لە مرۆڤدا هەبن خەریکە دەتوێنەوە و لەناو دەچن. خراپیەکان ڕێگای خۆیان گرتووە بەری پێناگیرێ، بۆ ئەوەی هەست بەخۆمان بکەین خەریکە دەبینە گیاندارێکی مەترسیدار، هێندە مەترسیدار هەناسەدان و ئارامی دەشێوێنین. ئەوەی هەیە دووبارەبوونەوەیەکی خەفەتبارانەی هیچە، ئەم ژینگەیە ناچار بە کردەوەگەلێکت دەکات کە چێژبەخشە و ویژدان ئازاردەرە، ویژدان سەرپشك نیە لە ئەنجامدانی کردەوە و فەرمان دەرکردن، ئەو کارانەی ویژدان و ناخی تۆ ئاسوودەدەکەن ژینگەی گشتی ڕەتیدەکاتەوە و دژیەتی، ئەوەی ژینگەی گشتیش دەیەوێ تۆ ناتەوێ لەهەردوو باردا تۆ ئازار دەچێژی، لە چوارچێوەیەکی ژەنگاوی نراوی خەریکە ژەنگ دەگاتە سەر دڵت.

خیانەت و لادان و تاوان خەریکە دەبنە مۆدە، مۆدەیەکی بریقەدار و جێگای فەخر، شکاندن بووەتە وەزیفەیەکی ئارامکەرەوە.

بۆ ئەوەی بە گەمژە نەبینرێیت دەبێت لە ڕێڕەوی خۆت لادەی، خۆت خودی خۆت بشکێنی لەناخەوە – لە ڕێڕەوی ویژدان و ئارەزووەکانت لادەی، هەرچەندەی بیر لە جوانی و باشیەکان دەکەیتەوە هەست دەکەیت خۆت فریو دەدەیت ڕەنج بە خەسارەدەمێنیتەوە، دەگەیتە ئەو بڕوایەی نەفرەت لە هەموو شتێك بکەیت بکەویتە ئەو گشتیە ناشیرنەوە بچیتە ناو ئەو زەلکاوە ئاراستەکراوەی کە تیایدا بوون لەخۆتت دادەبڕێنێت و شوناسێکی دیکەت پێدەدات و بزرت دەکات.
هەموو ئەو دەردانەی هەمانە مێژوویەکی کۆن و لە مێژینەیان هەیە جگە لەوەی چارەسەرنەکراون، لە فۆرمێکی نوێدا خۆیان نمایش کردووە و بەسەریەکدا کەڵەکەبوون و هەمیشە بەبەردەوامی دەردی نوێشمان بۆ زیاد دەبێت، وەك ڕێگایەکی پیرۆزیش لێی لانادەین و مشورێکی ناخۆین، چاوەڕێی کەوتنی ئەبەدی دەکەین و لەبەینچوونی جوانیەکان ڕاهاتووین و بووەتە شتێکی ئاسایی و سادە و لاوەکی. ئێمە خۆمان خەمی خۆمان نیە ئومێدمان لەسەر خەڵك هەڵچنیوە، دەمانەوێ کەسێك بێت یان هێزیك

لەدەرەوەی خۆمان هەموو شتێکمان بۆ باش بکات و بەسەرمانیدا بسەپێنێت.

ماوینەتەوە چونکە وزەیەکی گەورەی خۆ لەگەلی دانمان هەیە، هێزێکی گەورەی اهمال کردنمان هەیە.

ئێمە گەورەیی مرۆڤ دەخەینە ژێر پرسیارەوە هەموو تیۆر و ئایەتەکانمان پووچەڵکردەوە، لێرە هێزی ئینسانی بەجۆرێك لاوازە کە توانای ئاراستەکردنی هیچی نیە، پێوەری باشی و خراپی بزربووە، لێرە لەم مەملەکەتە پەڕاگەندەیەدا چەوساندنەوە یەکلاکەرەوەیە، چونکە ئەو شتەی بەسەرتدا دەسەپێنرێت ئەوە باشترینە لەلایان. دواجار سەردەنێینەوە بەبێ ئەوەی بەهیچ شتێك بگەین…

سەرنجێکی خێرا بۆ سەر تیۆرە شانۆییەکەی برتۆڵد برێخت (1898 – 1956)

ڕێباز محەمەد جەزا

شانۆکارێکی هاوچەرخی ئەڵمانیایە ، لەوانەیە یەکێك بێت لەو کەسانەی “زۆرترین نووسینی تیۆری هە بێت ، زیاتر لەهەر نووسەرێکی تری شانۆیی ” تێگەیشتن لە برێخت کارێکی ئاسان نییە بەبێ تێگەیشتن لە درامای ئەوروپی چونکە برێخت دەڵێت : ” درامای ئەوروپی دوودەیەیە بەماوەی ئەزموونگەریدا تێدە پەڕێت ” کە بە گشتی بە دووهێڵی سەرەکی بەڕێوە دەچێت :

یەکەمیان : توخمێکە تایبەتە بە چێژو لەزەت .
دووەمیان : بەشداریکردنی شانۆیە لە بەهاکانی فێرکاریدا .
بۆ ئەم مەبەستە برێخت بەپێی پێشکەوتنی کارو بەرهەمەکانی سێ قۆناغی گرنگ تێدەپەڕێنێت تا دەگاتە تیۆرە شانۆییەکەی ئەوانیش :
قۆناغی یەکەم : شانۆی دەربڕینگەرێتی : شانۆی دەربڕینگەرێتی (تعبیری)ماوەی دوای جەنگ : جیهانی وەك (خواست)و (بیر) نیشان

داوەو بووە هۆی جۆرێکی تایبەتی لە (سۆلیپسیزم – الزات) رمادیە solipsism

ئەمەش وەڵامەکانی شانۆ بوون لە قۆناغەدا بۆتەنگ و چەڵەمەکانی کۆمەل ٙهەروەك چۆن باوەڕەکانی (Mach ماخ- وەڵامەکانی فەلسەفە بوون بۆئەو قۆناغە تەعبیریەت لەشانۆدا شۆڕشی هونەری بوون دژی ژیان (…) تەعبیریەت بەڕادەیەکی زۆر ئامرازەکانی دەربڕینی شانۆی دەوڵەمەند تر کرد سەرەتای کارەکانی برێخت لەژیر کاریگەری ئەم قوتابخانەیەدا بوو"تەپڵەکانی شەو" لەنمونەکانی ئەم قۆناغەن. هۆکارەکانی سەرهەڵدانی ئەم قوتابخانەیە دەگەڕێتەوە بۆ گەندەڵبوونی ڕژێمی سیاسی ، چونکە ئەو سیستمە مرۆڤی کردبووە ئامڕازی بەرهەم هێنان .

قۆناغی دووەم : شانۆی فێرکاری :

ئەوەی زانراوە برێخت گرنگترین بەرهەمە شانۆییە فێرکارییەکانی لە نێوان ساڵانی (1929-1933) دا نووسیوون ، لەو ساڵانەدا شانۆی سۆسیالستی(واقعی سۆسیالیستی) لەلووتکەی گەشەسەندنیدا بووە لەئەڵمانیا . بێگومان ئەو گەشەسەندنەش بە ڕێکەوت نەبووە ، بەڵکو بەپێچەوانەی گەشەی مێژوویەوە بووە ئەگەرچی کاریگەری بیری سۆسیالستی و فەلسەفەی (مارکسیزم) ی پێوەدیارە بەڵام بەشگتی دەتوانین بڵێین بەهۆی قەیرانەکانی سەدەی بیستەوە و هەڵئاوسانی ئابوری و کێشەکانی کرێکارانبەتایبەتی لە "نیویۆرك" لەنێوان کرێکاران و سەرمایەداران کەئەمەش بووبە هۆی ئاڵۆزبوونی نێوان چینەکان و سەرەنجام دروستبونی سەندیکاو کۆمەڵەکان ،ئەمەش وایکرد لەپێناو هوشیاری کۆمەڵایەتی و بەشداریکردنی شانۆ لەگەڵ دۆخەکەو پێداوستی ئەوکاتەی خەڵك و جەماوەر ، دەبوو برێخت ڕووب کاتە ئەم جۆرە شانۆیە و نمونەی ئەم قۆناغەش : "دەستورو دەرهاویشتنە" .

قۆناغی سێهەم : شانۆی داستانی :

ئەم قۆناغە تێهەڵکێشەو ڕەخنە گرە بۆرژواکانیش دەڵێن (لەقۆناغە یەکەمدا دیاریکردنی هێزەکان بوو ، لە قۆناغی دووەمدا بەستنەوەی شانۆیە بە کێشەکانی ناوکۆمەڵگەو سیاسەتەوە و قۆناغی سێهەم ئەنجامی توێژینەوەکانەو گەیشتنە بە شانۆی داستانی) .

بەلاَم داخۆ داستان لای برێخت بەواتای چی دێت ؟

مەبەست لە داستان لای برێخت پەیوەستە بە بیرکردنەوەو سەردەمەکەی خۆیەوە و گەڕان بۆدۆزینەوەی بوارێك بۆگونجاندنیان . کەواتە ئەم

ئەدەبە یارمەتیدەرە بۆ ئەوەی لەکاتی هەڵبژاردن یان ئامادەکردن یان نووسینی دەق لەگەڵ ئەم سیستمە کارکردنەدا .
بەم پێیەش نواندن لە شانۆی داستانیدا بریتییەلە گۆڕانەوەی چیرۆکی شانۆییەکەو ئەو ئامانجانەی کەدەرکەوتن لای برێخت ، هەروەهادەبێت بگوترێت گرنگیش نییە ئەو ئەکتەرە کێیە کە ڕۆڵی کەسایەتیە شانۆییەکە دەبینێتچونکە ڕۆڵ بەو جۆرە دابەشناکات بەڵك واپێناسەی مرۆڤ دەکات کە بەرهەمی ئەو بارودۆخەیە کە تێیدا دەژی و قابیلی گۆڕانە ، لەلایەکی ترەوە ئاسۆیەکی فراوان دەداتە ئەکتەرەکان تاخۆیان تاقی بکەنەوەو زیاتر لە ڕۆڵێك و زۆربەی ئەو لایەنانەی کەپێویستە کاریان لەسەر بکرێت . لەبەرئەوەی لەم میتۆدەدا لێکۆڵینەوە گرنگە بو بۆگەیشتن بە ئامانج چونکە پێویستە. ئەمەش لەڕێی شێوە ی وەستانەکان و ڕوانین و جۆرەها مەشقەوە . برێخت دەڵێت : " دەشێت ئەکتەر گوزارشت لەدەرونی خۆی بکات چەندین جۆر تۆنی دەنگی بەکار بهێنێت بەڵام بەشێوەی چاوەڕوان نەکراو ".

دەربارەی نەخشەی دیکۆری نمایشە شانۆییەکانی برێخت "کارێفێن" کەیەکێکە لە نەخشەسازەکانی دیکۆری شانۆو لەگەڵ برێخت کاری کردووە بۆنمونە لە "بازنەی تەباشیری قەوقازی" دا بەم جۆرە باسی دیکۆری شانۆییەکانی دەکات لەڕوانگەی "برێخت"ەوە:"کاری هونەری و تەکنیك لە دیکۆردا پشت گوێ ناخرێت ، بەڵکو دووبارەی دەکاتەوە کە یارمەتیدەر ێکە بۆجوانی ، من خۆم ئەندازیاری دیکۆر م وات وێنە کێشی گرنگی کۆمەڵایەتی و ڕێکخراو " .
لەڕوانگەی برێختەوە نەخشەسازی دیکۆر تەنها ئاماژەیەك دەدات و جوڵەکان ناکاتە جێگرەوە بۆفێتێ لەسەر شانۆ ،ئەمە هاوشێوەی نیەو چاودێری کردنە . واتە دیکۆری شانۆیی ڕۆڵی ڕوونکردنەوەو دروستکردنی کەشی درامی دەنەخشێنێت ، ڕوونکردنەوەی کێشەکان یارمەتیدەرن بۆبەرزکردنەوەی هوشیاریو چێژی بینەران .

دەرهێنەر لەم میتۆدەدا لەڕوانگەی برێختەوە پشت بەچەندشتێك دەبەستێت لەوانە :

نامۆبوون / ئەم چەمکە بەپێی فەرهەنگی سیاسی بەر لە برێخت بەکارهاتووە کە بریتیەلە نامۆکردنی کرێکارێك لەبەرامبەر ئەو کارە زۆرە دەیکات و کرێیەکی کەمی دەدەنێ و ئەمەش پەیوەندی هەیە بە چەمکەکانی : "زێدەبایی و ڕەتاندن وهتد.." بەڵام لای برێخت گۆڕانکاری بەسەرئەم بەکارهێنانەدا دێت و بەرگێکی هونەری دەکات بەبەردا کە بریتیە لەوەی لەڕێی تەکنیکەوە هەموو ئیش و کارو ڕووداوەکان لە دۆخی باوەوە والێبکرێت کە ناباو ببیندرێت ،

بەمەرجێك خورپە دروست بكات لای بینەران. ئەمەش چۆن ڕوودەدات ؟ ڕووداوێك یان كەسایەتیەك یان بابەتێك بەجۆرێك بەجۆرێك ناباو بكرێت كە هەستی پێبكرێت و ئارەزووی زانین بوروژێنێت ، ئەم كارەش لای برێخت لەڕێگەی "حیكایەتخوانەوە " گوزارشت بكرێت یان لەڕێی لافیتەو ئاماژەی ڕەنگاو ڕەنگ و فیلمی سینەمایی وەكو هێكاری نامۆكردنە كە .

وێنەی نامۆكراو /

ئەو وێنەیەیە كەوادەكات یان ڕێگەدەدات كەهەمووشتێك لەڕێیەوە بزانرێت بەپێام هاوكات نامۆیدەكات . برێخت باس لەوەدەكات ئەگەر ئەم جیهانە وەك نامۆ پیشان درا ، ئەوا ئارەزووی گۆڕین لای بینەران بەئاگادێت بۆدروستكردنی وێنەی نامۆكراو كەپەنای بردووەتە بەر دووبارەركدنەوەو دابەشبوونی "كارەكتەرو ڕووداو" لە بونیادی درامیدا .
دەبێت ئەوەش بڵێم ئامانجی نامۆكردن گۆڕینی دۆخی بینەرە بۆتێڕامان و هەڵوێست وەرگرتن واتە لەجیاتی ئەوەی بینەران تیَكەلاًوی ڕووداوەكان بن ، وایان ابدەكات بووەستن و هەڵوەستە بكەن .

تەكنیكە كانی نامۆكردن /

تەواوی توخمە پێكهێنەرەكانی شانۆ نامۆدەكەین وەكو: " دەق ، نواندن ، دەرهێنان ، مۆزیك ، دیكۆر...هتد " بۆئەوەی ئەوەش ڕوو بدات كۆمەڵێك پێداویستیمان هەیە لەوانە :
1. كاركردنی نائیهامی ، لەپێناو پاراستنی بینەران لە چونەناونمایشەكە.
2. ڕووتەلًكردن – تجرید: داماڵینی تەختەی شانۆ لە دۆخی باو.
3. تێكشاندنی لایەنە موگناتیسیەكانی نمایش .
4. پەنا بردنە بەر بەكارهێنانی فیلمی سینەمایی و سكرین .
ئەمەش وادەكات نمیشێكی شانۆیی نامۆكراومان دەست بكەویًت كە هەردوو هێلًكەی نمایش وەك لەسەرەتاوە باسمان كرد پێكەوە گرێ بداتەوە ئەوانیش :" چێژ و فێربوون " ن بە و ئومێ>ەی سەرنجیً:ی تیۆری خێراو پێوستمان خستبێتە سەر ئەو تیۆرە هاوچەرخە شانۆ .

-———————————

سەرچاوەو پەراوێزەكان :

1. بەشێك لە زنجیرە وانەكانم لە هەردوو پەیمانگای

هونەرەجوانەکـــانی (شەهیـــدجەعفەر / کۆیـــە) و پەیمانگـــای هونەرەجوانەکانی هەلً ەبجە .
2 . نقریە المسرح الحدیپ ، ئیریك بتلی ، تر: یوسف عبدالمسیح پروت
3. پێنج وتاری شانۆیی –دەربارەی ئەزموونگەری – وەرگێڕانی کەمال مەمەند میراو دەلی
4. مسرح التغییر : اختیار و مراجعە : فیس الزبیدی : تالیف عادل قرشولی

بزووتنەوەی گۆڕان … کارا فاتح

گۆڕان کردار نییە، لە دۆخی (کار)دا نییە بۆ دروستکردنی ڕووداو، بەڵکوو دۆخی (چاوگ)ـە… چاوگ چییە؟ چاوگ سروشتێکی وەستاوی هەیە: نووستن، خواردن، گۆڕان، مردن، ڕۆشتن، دانیشتن… لەم دۆخەدا هیچ ڕوو نادات و هەموو شتێك لە جووڵە خراوە، چاوگ ناوێکە لە هەموو ڕێژەکانی تری (کار) دەنرێت، ناکەوێتە ناو کاتەوە، پێوەندیی بە هیچ یەك لە کەسەکانەوە نییە و بە بێ (بکەر) خۆی نمایش دەکات، نمایشێك بە بێ دروستکردنی ڕووداو… دۆخی کردارەکانی (گۆڕان) بریتیین لە: گۆڕیم، گۆڕاوە، دەیگۆڕێت، گۆڕرا…هتد، واتە گۆڕان ناوێکە بۆ ئەم دۆخانە، بەڵام خۆی وەستاوە و فۆڕمێکی بێ جووڵەی هەیە.

لە ڕێزماندا هاتوە کە هەموو ڕێژەکانی کار لە چاوگەوە دروست دەکرێن، بە یاسای جۆراوجۆر کاری ڕانەبردوو و ڕێژەکانی کاری ڕابردوو لە چاوگەوە دەردەهێنرێن، بەڵام لەسەر ئەرزی واقیع هاوکێشەکە تا ڕادەیەك پێچەوانەیە، ئەوە چاوگی (گۆڕان) نییە ڕێژەکانی کار دروست دەکات، بەڵکوو ڕێژەکانی کار بەرەو ئەوە دەڕۆن ببنەوە چاوگی گۆڕان، یاخود لە ناو چاوگی گۆڕاندا بتوێنەوە و لە دەفری ئەو پێکهاتەیەدا لە جووڵە بخرێن، کارەکان خۆیان هەن و ڕوو دەدەن، بەڵام دەچنەوە سەر سەرچاوەیەکی ساختە و لەوێدا کوێر دەبنەوە.

ئەگەرچی ئەم پێکهاتەیە هەر لە سەرەتاوە ناوی (بزووتنەوە) لە خۆی دەنێت، بەڵام ئەم ناوە ڕێك بەم ئاراستەیەیە و ئەم ئامانجەی

(گ□□ان) ئ□كتيف د□كات، نەوەكوو پرۆسەكە بخاتەوە سەر ڕيتمى خۆى، بزووتنەوە هێزى زياتر بە گۆڕان دەدات بۆ لە جووڵەخستنى ڕووداوەكانى ناو كۆمەڵگا، بۆيە بێ هۆ نييە هەر دەنگێكى ناڕازى، هەر جووڵەيەكى بەرەنگارى دژ بە دەسەڵاتى ملهوڕى يەكێتى و پارتى، هەر زوو تۆمەتى (گۆڕانبوون)ى دەخرێتە پاڵ و هەر زوو بە ئەنقەست و بەورياييەوە دەسەڵاتداران مۆرى ئەوەى لێ دەدەن كە گۆڕان لە پشت ئەو دەنگ و جووڵانەوانەيە، هەندێ جاريش دەگاتە ئەوەى خێرا بارەگا و نووسينگەكانى ئەو بزوتنەوەيە لە هەندێ شوێن دەپێچرێنەوە يان دەسووتێنرێن و لايەنگرانى بەر شاڵاوى گرتن و تەنانەت ئەشكەنجەيش دەكەون، بەڵام وەك گوتمان دەسەڵاتداران چاك لەم بزووتنەوەيە تێ گ□يشتوون، دەزانن هەر دەنگ و وەستانەوەيەكى كۆمەڵگا لە دژيان لە ناو عەقڵى دۆگما و كۆنەپەرستى جفات و خانەى ڕاپەڕاندنى ئەو بزووتنەوەيەدا خێرا د□مرێت و دەبێتە كەرەستەيەكى باش بۆ گفتوگۆ و ڕێكەوتن و باشيش دەزانن زۆرينەى ئەو دەنگە ناڕازييانە پێوەنديان بە بزووتنەوەى گۆڕانەوە نييە.

سودفەيەكى سەيرە، قەدى چاوگ واتە ئەو بەشە بەهێز و ديارەى وشە، كە بە تەنها دەتوانێت خۆى ڕابگرێت و كار دروست بكات و هەموو بەشەكانى وشە هەڵبگرێت، بۆ چاوگى (گۆڕان) بريتييە لە (گۆڕا)… ئەوانەى لاشەى ئەو بزووتنەوەيەيان هەڵگرت و بوونە سيماى ديارى، هەر ئەوانە بوون كە بە گردەكەوە نووسان و لە ڕاگەياندنەوە خۆيان بردە پێشەوە و هەڵپەى پۆست و پارە و ناوبانگيان بوو، واتە هەر ئەوانەى ناو (گۆڕان) بوون كە (گۆڕا…ن- قەد+جێناوى بكەر) بەڵام ڕەگى چاوگى گۆڕان، ڕەگ واتە ئەو بەشە بنچينەييەى كە لە پێكهاتەى هەموو فۆڕمەكانى وشەدا هەيە، بەڵام بە تەنها نابينرێت و سەربەخۆ خۆى دەرناخات، بريتييە لە (گۆڕ)… ڕەگ بەزۆريى چالاكى و هێزى لە دروستكردنى كردارى ڕانەبردوودايە، واتە لە دروستكردنى داهاتوودا ڕۆڵى هەيە، بەڵام ئەم ڕەگەى گۆڕان، كە لە سەر ئەرزى واقيع خەڵك بوو، لە ڕێزماندا (گۆڕ)ـە، جەماوەرى گۆڕان ئێستا لە گۆڕدان، يان مردوون و لە گۆڕ نراون.

دەتوانين ئەم لەم هێڵكارييەدا زياتر ڕوون بكەينەوە:
قەدى گۆڕان = گۆڕا = كۆمەڵێكى پۆسپەرستى لوتبەرزى سەر شاشە و ڕاگەياندنەكان گۆڕان، كە جگە لە ك□ل□يەكى پووت، ڕۆحى فاشستى واى لێ كردن، هەموو مەعريفە و بيركردنەوەيەكى ڕەخنەيى لايان ببێتە جنێو و تەخوين.
ڕەگى گۆڕان= گۆڕ= جەماوەرێكى بێ هيوا، كە خەون و ئومێدى دايە

د□ست ک□م□□کی بازرگان کە ساتوسەودا بە نان و خوێن و ئاییندەیەوە بکات.

فردریک ئەنگلز له گۆڤاری ئیکۆنۆمیست دا چۆن باس دەکرێت! … ئامادەکردنی: سالار حەمەسەعید

هەمیشە کارل مارکس بە یەکێک لە گرنگترین بیرمەندەکانی سەدەی نۆزدە ناودەبرێ بەڵام ئەوە ‘فردریک ئەنگلز’ ی هاوکار وهاونووس و هاوڕێی بوو کە کارەکانی مارکس ی نووسیەوە بۆ چاپکردن وبڵاوکردنەوەی پاش مەرگی مارکس و کردیە بەردەم زۆرترین لێکدانەوەی ڕادیکاڵ. فردریکی هاوڕێ و خۆنەناس، ئەوکەسە بوو کە وای کرد ‘داس کاپیتال- سەرمایە’ بنووسرێ.
مارکس هەرگیز فەرامۆش نەکراوە و لەبەرچاوان گووم نەبوو، لەکاتێکدا فردریک ئەنگلز کە دۆست و هاوڕاز و هاوڕێی زۆرنزیکی مارکس بوو وە کاری لەگەڵ دەکرد لە زۆرینەی زۆری تەمەنی مارکس دا هاوکاریەکی بێوێنەی کرد لە ‘ داس کاپیتاڵ’ دا تا ئەندازەیەکی زۆر فەرامۆش کرا و لەیادکرا. مێژوونوسێکی بەریتانی بەناوی (تریس ترام هەنت) لە بایۆگرافیەکی نوێ دا ستایش وئیعتبارێکی زۆر دەدات بە فردریک ئەنگلز.

ئەو دوو پیاوە لە ساڵی ١٨٤٤ بوونە هاوڕێ لە پاریس، کاتێ کە هەردووکیان لە ناو□استی بیستەکانی تەمەنیاندا بوون وە زۆر بە نزیکی مانەوە تاکو مەرگی مارکس لە ساڵی ١٨٨٣ دا. مارکس و ئەنگلز دوو پێشینەی (باکگراوندی) جیاوازیان هەیە، باوکی مارکس پارێزەرێکی جولەکە بوو کە دواتر بوو بە مەسیحی، بەڵام باوکی ئەنگلز پرۆتستانتێکی دەوڵەمەندی خاوەن کارگەیەکی لۆکە بوو. مارکس یاسای خوێند بوو ئینجا فەلسەفە و ئەنگلزیش لە تەمەنی ١٧ ساڵییەوە نێردرا بۆ کارکردن لە بزنس و کاری باوکی دا ل□ بەرئەوەی کوڕێکی سەرکێش بوو. لەساڵی ١٨٤١ دا ئەنگلز کاتێ کە خزمەتی سەربازی دەکرد لە بەرلین کەوتە بەر شەپۆلی ئیدەو بیروباوەڕە پڕ جۆش وخرۆشە

بڵاوەکانی ئەوکاتەی پایتەختی پروسیا.

دواتر چوو بۆ مانچستەر بۆ کارکردن لە بەشێکی بزنسی عائیلەکەیدا کە بەناوی ' ئێرمن و ئەنگلز' بوو لە مانچستەر. ئەوکارگەیە کە بەهەشتی خاوەن کارگەکە ودۆزەخی کرێکاران بوو، گەورەترین وانەی فێری ئەنگلز کرد، ئەو وانەیەی کە:
فاکتەرە ئابوورییەکان هۆکاری سەرەکی پێکدادانی چینە جیاوازەکانی کۆمەڵگان. لە ساڵی ١٨٤٥ دا کە تەمەنی تەنها ٢٤ ساڵ بوو، نە تەنها فێرببوو کە چۆن ببێتە سەرمایەدارێکی سەرکەوتوو بەڵکو بەرهەمێکی پرشنگداری دژە کاپیتالیستیشی نووسی، ' بارو ڕەوشی چینی کرێکار لە ئینگلتەرە '، کە تیادا بەدرێژی و وردەکارییەوە باس لە نامرۆیی هۆکارەکانی بەرهەمهێنانی مۆدێرن دەکات. ئەنگلز مانچستەری بەجێهێشت تا کاربکات لەسەر ' مانیفێستی کۆمۆنیست ' لەگەڵ مارکس دا. هەردووکیان کۆتایی ساڵەکانی ٤٠ی سەدەی ١٩ یان لەهاتووچۆ و پەڕینەوە و بەدواداچوونی شۆڕشەکانی ئەورووپادا بردەسەر و لەکۆتاییدا لە ئینگلتەرە گیرسانەوە. مارکس دەستی کردبوو بەکارکردن لە سەر ' کاپیتاڵ ' بەڵام کێشەیەک هەبوو، لەوکاتەدا ئەو ژنێکی لە خێزانێکی ئەرستۆکراتی هێنابوو کە بەهیوای ژیانێکی بۆرژوایی ڕاحەت و ئاسوودە بوو لەگەڵ دەستەیەک مناڵی بچووکیشی هەبوو، بەڵام بەبێ بوونی هیچ ڕێوشونێکی گوزەران و بژێوی. ئەنگلز کە بە مانای ' فریشتە ' دێت بە زمانی ئەڵمانی، ڕێگەچارەیەکی دەستزانەی خستەڕوو: کە ئەویش ئەمەبوو ئەو بگەڕێتەوە بۆ مانچستەر بۆ دەستپێکردنەوەی بەکاری کارگەکەی خێزانەکەی کە لێی بێزاربوو و حەزی لێنەدەکرد وە پارەی پێویست بە مارکس دابین بکات تاکو ئەو باس و نووسینانە بنووسێ کە جیهان دەگۆڕێ.

تا ٢٠ ساڵی دواتریش ئەنگلز بە ناچاری و بێزاری لە دوور کاریکرد، نیوەی دەرامەتە سەخاوەتمەندەکەی دەدایە مارکس. ئەنگلز زۆر بە چڕوپڕی هاوکاری مارکس ی دەکرد لە ئیدەو بیروبۆچوونەکانیدا هەم لە ئەزموونی پراکتیکی بزنسەکەیەوە تاکو کاری نووسینەوەو ئامادەکاری نووسینەکانی. کاتێ بەشی یەکەمی ' داس کاپیتاڵ ' تەواو بوو، ئەنگلز خۆی لە ئیشوکاری بزنسەکە (کارگەکە) دوورخستەوەو هات بۆ لەندەن بۆ لای مارکس و خێزانەکەی. ئەنگلز کەسێکی ئاڵۆز و پڕ ڕاز بوو. خاوەن بەهرە بوو، پڕ ووزە و ئینێرژی بوو، تامەزرۆ وشیفتەی ئیدەو بیروڕای سیاسی بوو، لەگەڵ ئەوەشدا ئامادەبوو کە ڕۆڵی کەسی دووەم ببینێ پاش مارکس.

ئەنگلز لە مەرگی مارکس ی هاوڕێی دا ڕایگەیاند: ' مارکس بلیمەت

بوو، ئێمەو ئەوانی تر لە باشترین خاوەن بەهرەکان بووین’. ئەنگلز باڵا بەرز و خۆش روخساربوو. ئەنگلز تەنها بە سەلیقە نەبوو لە بیروباوەڕو بۆچوونی سیاسی دا بەڵکو لە خواردن وخواردنەوەشدا بەسەلیقە بوو. ئەو بەشێوەیەکی ناوبەناو لەگەڵ کچێکی کرێکاری نیمچە خوێندەوار دەژیا بەناوی ‘ مێری بێرنس’. ئەنگلز مناڵی نەبوو.

قوربانیەکانی ئەنگلز بەردەوام بوو پاش مردنی مارکسیش، ئەو تەنها بەردەوام نەبوو لە پشتیوانیکردن و بەخێوکردنی خیزانی مارکس و چارەکردنی کێشە هەڵواسراوەکانیان، بەڵکو ساڵەهای ساڵی بەسەربرد بە پێوەلکاندن و پێک بەستنەوەی تێبینی و نووسراوە پەرتەوازەکانی کە مارکس لەپاشی بەجێ مابوو تا بەشی ٢ و بەشی ٣ ی ‘ داس کاپیتال ‘ پێک بێنێ. ئەنگلز زۆرێک لە کارە بچووک و کەم بایەخەکانی مارکسی پێکەوە لکاندن کە بە گونجاوی دەزانی، هەندێ کات ئەنجامی ئەم کارانەی شۆڕشگێڕانەتر دەخرایە ڕوو لەوەی کە نووسەر ویستبووی. لە بەشی ٣ ی ‘ داس کاپیتاڵ ‘ دا، لەوێدا کە مارکس باس لە ڕەوت و مەیلی دابەزینی قازانجی کۆمپانیاکان دەکات، تێبینی کرد کە ئەمە دەگونجێ بەرەو ” لەرزاندنی ” بەرهەمهێنانی سەرمایەداری مل بنێت. ئەنگلز ووشەی (لەرزاندن) ی لەجیاتی ووشەی (داڕمان) بەکارهێنا وە ئەوەی گۆڕی کە مارکس بەکاریهێنابوو، تێکستەکەی کردەوە بەڕووی لێکدانەوەی زۆر ڕادیکاڵترەوە لەلایەن مارکسیستەکانی سەدەی ٢٠ دا.

کاتێ کە ئەنگلز مرد لەساڵی ١٨٩٥ دا، خۆی لە گۆڕستانی ‘ های گەیت ‘ی لەندەن دوورخستەوە لە ئارامگەکەی مارکسی هاوڕێی. تاکۆتایی بەدوای ناو و نێوبانگ نەبوو، هەتا بڕیاری دابوو کە بسوتێنرێ هەربۆیە تۆز و خۆڵەمێشەکەی بە کەناری دەریادا بلاوکرایەوە لەئینگلتەرە لە ناوچەی ‘ ئیست بۆرن ‘ شوێنی دیمەنی سەیرانە خۆشەکانی لەگەڵ مارکس و خێزانەکەیدا.

ئەم بابەتە لەبڵاوکراوەی گۆڤاری ئیکۆنۆمیستی لەندەن یدا بڵاوکراوتەوەو لەپەیجی گۆڤارەکەدا بەهەمانشێوە‌.

هەرچەند بگەڕێن شار و وڵاتان … عەزیز ڕەئووف

خۆی هەر دەرکەوتنی دوو کەسایەتی کورد لە سەردانەکەی فەرەنسادا مانای ئەوەیە زیاد لە ماڵێکمان هەیە و هەموو کۆک نین کە یەك کەس بەناوی هەموانەوە بڕیار بدات و سەردانی وڵاتان بکات. خۆی هەر دەرکەوتنی دوو کەس لە سەردانەکەی فەرەنسادا پێمان دەڵێت بەر لە هەر شت برینەکان بە دەرەجەی یەك برینی ماڵی خۆمانە و ئەسڵی مەسەلەکە ئەوەیە کە دوو میرنشین حوکممان دەکات.

هەرچەند بگەڕێن شار و وڵاتان هیچ لەوە کەم ناکاتەوە کە لەناوەوە کەلاوەیەکتان بنیاد ناوە کە دروستکردنی خانوو لەسەر ئەم کەلاوەیە ئەستەمە و دەبێت ئەم کەلاوەیە ببەینەوە سەر عەرزی ڕەق ئینجا بینای بکەینەوە. هەرچەند دوو کوڕی گەنج و ڕێکپۆش بگەڕێن شار و وڵاتان لەو ڕاستیە کەم ناکاتەوە کە حوکمڕانی لە بیست و شەش ساڵی ڕابردوودا لەسەردەستی باوك و کوڕەکانیان، لەسەردەستی نەوەی دووەمی شۆڕشگێڕەکان تادێت قەبارەی قەیرانەکان گەورەتر دەکەن و دەمانبەنەوە سەرەتاکان.
هەرچەند دڵخۆش بیت بەوەی کە ئاڵای کوردستان لە کوێ هەڵکراوە و چ سەرکردەیەك پێشوازیت دەکات و لەکوێدا بە فۆنتی کوردی شتێك نوسراوە، لەو ڕاستیە کەم ناکاتەوە کە تۆ لەناوەوە هیچت بنیاد نەناوە کە مایەی دڵخۆشی بێت و لە ئاستی ماس میدیا دڵی هەوادارانتان بەوە خۆش دەکەن کە دوای ڕیفراندۆم هێشتا کەسانێك هەن پێشوازیمان لێ دەکەن.

هەرچەند لە سەروبەندی ئەنجاندانی ڕیفراندۆمدا بە ئەزموون بۆمان دەرکەوت هەموو ئەو سەردان و بەسەرکردنەوە و پێشوازی و هەڵکردنی ئاڵایە لە ئۆفیسی دەوڵەتان هیچ نەبوون جگە لە بیرکێڕی ئێوەی نوخبەی دەسەڵاتدار لەئاست لۆبی و پەیوەندی دبلۆماسی لەنێو گەلاندا و دواجار بەکارهێنانی کورد وەك گەلێکی قوربانی بەرامبەر بە شەڕی داعش و گیانلەدەستدانی زیاتر لە هەزار و پێنج سەد گەنجی خێرلەخۆنەدیوی ئەو گەلەی کە خۆیان و منداڵەکانیان زیاد لە دوو دەیەیە باجی شکستە سیاسی و ئابووری و ئەخلاقیەکانی ئێوە دەدەن.

هەرچەند بگەڕێن شار و وڵاتان، جگە لە پینەوپەڕۆکردنی دۆخەکە هیچ چاوەڕوانیەکتان جی نەهێشتووە، تەنها ئەوەتان پێ دەکرێ وڵاتانێك

نێوەنگیری بکەن بۆ گفتوگۆ لەگەڵ ناوەند و گەڕانەوە بۆ دۆخی پێش ڕێفراندۆم.
هەرچەند بگەڕێن شار و وڵاتان، لەو ڕاستیە کەم ناکاتەوە کە برینەکان لێرەن نەك لە ئۆفیسی سەرکردەی شار و وڵاتان.

ئەرکەکانی هونەری کاریکاتێر … هەندرێن خۆشناو

زۆرێک سەبارەت بە ئەرک و کاری هونەری کاریکاتێر تووشی هەڵە و نا تێگەیشتن بوون، بۆیە ئەمە لێرە دەپرسین کە ئایا کاریکاتێر هونەرێکی گاڵتەجاڕییە؟ تاکە ئامانجی کات بەسەربردن و دڵخۆشییە، چاندنی پێکەنینە لەسەر لێوان؟ بۆ ئەوەی بینەر یان خوێنەر دوور خاتەوە لە جیدیەتی هەواڵ و وتار و نووسینی وشکی سەر لاپەڕەکان؟.
لە کاتێکدا کە هونەری کاریکاتێر بە (میوەی ڕۆژنامەکان) ناسراوە، کە خوێنەر لە کۆتایی خوێندنەوەی ڕۆژنامەیەک بەدەستی دەنێت، لەم کاتەشدا دەبێت تام و چێژێکی شیرینی هەبێت، و ناخی خوێنەر تەژی بکات لە خۆشی؟ یان کاریکاتێر هونەرێکی بە گریان هێنەرە، ئێش و ئازاری میللەتێک بەدەردەخات، و بە ڕووی دەسەڵاتدارانی ستەم و داپڵۆسین و کۆیلایەتی هاوار دەکات، و ڕەنگەکانی خوێن و بۆنی گەندەڵی و ئاسنی زیندانەکان وەدەردەخات؟.

زۆرێک بە نادروستی لە کار و ئەرکی سەرەکی هونەری کاریکاتێر لێیان تێکچووە و تێکەڵییەک دەکەن و جیاوازی لە نێوان ئەرکە سەرەکییەکانی ناکەن، ئەوەی ڕاستی بێت کار و ئەرکە سەرەکییەکانی هونەری کاریکاتێر دابەش دەکرێنە سەر سێ ئەرک و ئامانجی سەرەکی.
یەکەمیان: ئەرکی ڕاست و دەکاریی (جیدی) هونەری کاریکاتێر، لێرەدا هونەرمەندی کاریکاتێریست ئێش و ئازار و کێشە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئیدارییەکان دەخاتە ڕوو، وەکو هەر هاوڵاتیەک کە لەگەڵە ئێش و ئازاری گەلەکەی دەژی. لەمەیاندا هونەرمەندی کاریکاتێریست بیروڕاگەلێکی وا دەخاتە ڕوو، دوور لە گاڵتە و پێکەنین و خۆشی، دەکرێت کاریکاتێرەکە یان کارتێنەکە بێ توانج یان بە توانج بێت.

بینەری ئەم کارانە بەڕاستی تام و چێژی تراژیدیا و خەم و ئازار دەکات لەگەڵ هونەرمەندەکە، لە کاتێک کە ئەو تابلۆیە پڕ لە گریانە دەبینێت، کە راستگۆترین دەربڕینی ناخ و هەستی هونەرمەندەکەیە. ئەگەر هونەرمەندەکە لەو کەشە و ئێش و ئازارەدا ژیابێت و هەستی پێکردبێت، ئەوا هەڵبەتە تابلۆکە ڕاستگۆیانەتر ئەو هەستە دەگوازێتەوە بۆ بینەر و خوێنەر.

لە بەجێگەیاندنی ئەم ئەرکە سەرەکییە، کاریکاتێرەکە دوور دەکەوێتەوە لە دۆخی خۆشی و پێکەنین و شادی، چونکە لە دەربڕینی ئێش و ئازار و کێشەیەک بە شێوازێکی کاریکاتێریانە، کە هونەرمەندەکە لە ڕوانگە و دیدگای خۆیەوە دایدەڕێژێت، هیچ جێگای پێکەنین و گاڵتە و گەپ نابێتەوە.

دووەمیان: ئەرکی ڕەخنەی گاڵتەجاڕی ئامانجدار، لێرەدا هونەرمەندی کاریکاتێریستی بەتوانا کێشەیەک پێشکەش بە بینەر دەکات، بە شێوازێکی ڕەخنەگرانەی گاڵتەجاڕی دڵخۆشکار، کە تێیدا خۆشی تێکەڵ بە سوود و قازانج دەکات، جا ئەو کێشەیە سیاسی بێت یان کۆمەڵایەتی یان بوارێکی تر بێت، لە هەمان کاتدا مامەڵە لەگەڵ کێشەیەکدا دەکات کە جێگای بایەخی گشت کۆمەڵگایە. لێرە لەم ئەرکەدا کاریکاتێریست بە توانستی خۆی کێشەیەک و ئامانجێکی دیاریکراو لەگەڵ قەشمەبازی و گاڵتەجاڕیەکی جوان دەبەستێتەوە.

سێیەمیان: کاریکاتێر تەنیا بۆ گاڵتە و نوکتەبازی و پێکەنین، لەمەدا کاریکاتێر تەنیا بۆ کات بەسەربردن و مێشک حەوانەوە و بزە و پێکەنین بەکاردێت، بەبێ هیچ کێشەیەکی روون و دیاریکراو، ئەم جۆرە کاریکاتێرەش لە ئاستی کاریکاتێرەکانی تر کەمتر نییە، بەڵکو ئەمەش جەماوەر و حەزلێکەرانی خۆی هەیە، لەمەشدا دەبێت کاریکاتێریست سەرکەوتووبێت بە بەدیهێنانی ئەو ئامانجە، ناتوانین ئەم ئەرکە یان ئەمجۆرە کاریکاتێرە یان کارتۆنە بسڕینەوە لە جیهانی رۆژنامەگەریەدا، چونکە نەک تەنیا ڕۆژنامەگەریی و ڕاگەیاندن، بەڵکو هەموو کۆمەڵگاش بە درێژایی مێژوو بەبێ کۆمیدیا و نوکتە و گاڵتە نەبووە و نابێت.

لێرەدا بەمان روون دەبێتەوە کە نابێت تێکەڵییەک بکەین لە نێوان ئەم سێ ئەرکە سەرەکییەی هونەری کاریکاتێر، دەبێت ڕێز لە هەر سێکیان بگرین، چونکە هەر یەکیان ئامانجێکی دیاریکراو بەجێدەگەیەنن، تام و چێژ لە هەموویان وەرگرین و تێیانبگەین، تاوەکو هۆشیارییەکی رۆشنبیریی تەواو لەلامان گەڵاڵە دەبێت، و هەست بە پایە و بایەخی ئەو هونەرە کاریگەرە دەکەین، کە سوود و قازانج،

یان قازانج و خۆشی، یان تەنیا خۆشی و پێکەنین، دەبەخشێت بە هەر یەکێک لە تاکەکانی کۆمەڵگە، بە گوێرەی ئاستی تێگەیشتنی خۆی.

کاوە گەرمیانی ئێوەخۆش … فەرەیدون کونجرینی

کەلەپچەی دەستی کاوە گەرمیانی زەنگێك بوو ستەمکاری و حوکمی دیکتاتۆری ئاشکراکرد " گەرمیانی لەسەر ئازادی ڕادەربڕین و ئاشکراکردنی پەرپرسی گەندەڵ سزادەدرا" دەستەکانیان پاوەن دەکرد " دەزگا ئەمنیەکان هاوشێوە تیرۆریست مامەڵەیان لەگەڵدا دەکرد " دەکرێت پێداچونەوە بۆ کەیسی پێش تیرۆرکردنی کاوە گەرمیانی بکرێت و هۆکاری دەسگیرکردنەکەی وەك لەزاری خۆیەوە دەیگوت لەمێدیاو ڕۆژنامەکاندا ب□ئاو بکرێتەوە" چاوپێکەوتن لەگەڵ ئەودەزگایەدا ئەنجامدرێ کە گەرمیانی بۆ ڕاپێچ کرابوو. کاوە گەرمیانی سەرنووسەری گۆڤاری رایەڵ ، شەوی پێنجشەممە 5.12.2013، ل□ بەردەم مالەکەی خۆیدا لە قەزای کەلار ، بە دەستڕێژی گوللە کوژرا .

یەکێك لەو کەسانەی" لە تۆڕی فەیسبوك بوەهاوڕێم لە کۆتایی ساڵی 2010دا کاوە گەرمیانی بوو " کاوە گەرمیانی یەکێکبو لەو هاوڕێیانە هەمیشە لە هەمان ئاراستەی یەک کارماندەکرد کارکردنێك مەبەستم هاوراو هاومەبەستبوین لەسەر بارودۆخی هەرێمی باشوری کوردستان " هەمیشە لە پۆستەکانیابوم بەتایبەت ئەوکاتانەی وێنەی نوێترین دەرچوی ڕۆژنامەکەی سکاندەکرد و پۆستی دەکرد " یەکەم سەرنجم و گۆڕینەوە و پەیوەندی " ئەوکات فەیسبوکێکی ترم هەبوو کەلە ڕۆژانی دوای 17ی شوبات بلۆك کراو بۆم نەکرایەوە " جامن لەوێ وێنەی خوێندکارە سوتاوەکەی تونسم پۆستکردبوو "
یەکەم کۆمێنت کەنوسرا لەسەر بارودۆخی تونس کاوە گەرمیانی خۆزگەیەکی تێدا نوسیبو "ئایا تونس شۆڕشەکەی سەردەگرێ ؟
لەوەڵام و کۆمێنتی من" گومانم هەیە بەوەی خەڵکێکی زۆر هاتنە دەنگ لەسەر مەحمەد دەرچوی زانکۆ" خاوەنی ئەو عەرەبانەی سەوزەومیوەی لەسەر دەفرۆشت " کاک کاوە ! بەخۆسوتاندنی خاوەن عەرەبانەکە پایتەختی هێنایە جوڵە شەقامەکان پڕبوە لە ناڕەزایی خەلک "

لە دواین کۆمێنتدا وەلامی دامەوە " خۆزگە ئەو لافاوی شەشە بگەیشتایە کوردستان و کۆتایمان بەم بەرپرسە گەندەلانە بهێنایە .

کاوە گەرمیانی لە کۆمێنتێک تردا بۆ منی نوسیبوو " ئەوە لەشوێنێکەوە داوای ئازادی کوردستان دەکەن و ڕەخنە لە بەرپرسەکان دەگرن هیچ مەترسیەکتان لەسەرنیە" خۆزگە دەیان کەسی وەك ئەوە لەکوردستان بوایەو خۆپشاندانێکی سەرتاسەری ئەنجامدرایەو دەنگی ناڕەزایی بگەیشتایەتە هەمو جیهان"
کاوە گەرمیانی هیواو ئاواتی زۆربوو زیاتر بۆ خەڵکی کوردستان و بەتایبەت ناوچەی گەرمیان " من وام دەزانی کاوە گەرمیانی گەنجێکی [illegible]ایشتەو خاوەن و توانایەکی مادی باشی هەیە " بەڵام بەداخەوە وانەبوو " لەدوای کۆچی دوایی و تیرۆرکردنی تاسام و زۆر زۆر نیگەرانبوم بەنەبونیەکەی" ئەو هیواکانی بەدی نەهات و غەمێکی گەورەبوو بەدایکی و خێزانەکی دوگیانی جیهێشت " کاوە گەرمیانی غەمی هەمولایەکمانبوو ئێش و ئازارێکی زۆری کردە نەو مالەکان " بەڵام بەداخەوە ئەوانەی دەیانگوت ئێمە کاوە گەرمیانین نەیانتوانی بەڕۆژیکی بلاوکراوەکانی کاوە گەرمیانی چالاکی و دەنگدانەوەو تۆڵەیان هەبێت .

لە ڕۆژی تیرۆرکردنی ، خانەوادەی کاوە گەرمیانی داوایان لە بەرپرس و هیچ حیزبێك نەکرد بۆ تۆڵە سەندنەوە ، هیوایان بە ڕۆژنامەنوسان و ڕاگەیاندنەکانبو بەردەوام بەدواداچون بکەن لە ئاشکراکردنی بوکوژی کوڕەکەیان بەڵام بەداخەوە تەنها ساڵەوساڵە یادی کاوەگەرمیانی دەکرێتەوە بەجۆرێ دەڵێی زەماوەندە ، یان زۆرێك قەتارەیان بەستبوو دەیانوت ئێمە هەمومان کاوە گەرمیانین ، هەرچەندە لەئاست بوێری کاوە گەرمیانیدا نەبون .

دروود بۆ گیانی کاوە گەرمیانی
فەرەیدون کونجرینی

گۆڤاری (کولتور مەگەزین)ی

ژمارە دوو لە کتێبخانەی غەزەلنوس

خوێنەرانی ئازیزمان؛ سەردانی کتێبخانەی غەزەلنوس لەشاری سلێمانی و کتێبخانەکان بکەن، بۆ ئەوەی بە (گۆڤاری کولتور مەگەزین) چاپ ئاشنا بن. گۆڤارەکە لەم ڕۆژانەشدا لەهەولێر و شار و شارۆچکەکانی دیکەی کوردستان دابەشدەکرێت.

کڕینی هەر ژمارەیەك یارمەتیمان دەدات بۆ بەردەوامبوون لەچاپکردنی ژمارەیەکی دیکە و پڕکردنەوەی بەشێکی بچوکی تێچوونی هەردوو ماڵپەڕە کوردی و ئینگلیزیەکەمان. هیواداریین لەڕێگەی خۆشەویستی ئێوە بۆ کولتور و فیکر و ئەدەب و فێمنیزم و جێندەر و هونەری کوردی بتوانین بەردەوام بین. نرخەکەی گونجاوە لەگەڵ بارودۆخی ئەمڕۆدا.

تێبینی: بابەتەکانی گۆڤاری کولتورمەگەزین لە ئۆلاینەکەدا نییە. وەك ستاندارتێکی جیهانی دوایی دەرچوونی ژمارەیەکی نوێ ئەوسا هەندێکی دەچێتە ناو گۆڤارە ئۆنلاینەکەوە. هەوڵدەدەین هەندێك بابەتی ژمارەی یەك لە (کولتور مەگەزین) ئۆنلاین دابنێنین. لەهەموو ژمارەیەکدا شانۆی ژمارە بڵاودەبێتەوە. ئەمجارە (دانا ڕەووف) – کچە فلیم گێڕەوەکە – ئامادەکردووە بۆ بەشی شانۆی گۆڤاری کولتور مەگەزین.

دەستەی نوسەرانی گۆڤاری کولتور مەگەزین

پێڕستی بابەتەکان ژمارە ٢

چەند وشەیەك ...

جێندەر و فێمینیزم

– خۆنیشاندان وەک جوگرافیایەک بۆ شاردنەوەی جەستەی ژنان ...... شارا تاهیر

– ماسکەکانی حەرەمسەرای هاوچەرخ – بەشی دووهەم ... بەیان سەلمان

– دایکسالاری وەک ڕۆڵی ژن لە نێو مێژوودا ...خەندە حەمید

– پرۆژەکەی شێلینگ، ڕۆمانێک سەبارەت ئۆرگازموسی مێ …. بەکر عەلی

هزری ڕەخنەیی

– زۆڵیزم، بەدەعبابوون و کۆپیی شۆپی پاتریارکیەت – بەشی دووهەم …. ئیسماعیل حەمەئەمین.
– سلۆتەردایك؛ ترامپ ئۆلیگاریشێکی کلاسیکە… لەئەڵمانیەوە؛ ئیسماعیل حەمەئەمین
– فەلسەفە چییە؟ …. نەبەز سەمەد

ڕەخنە ، لیتراتور، هونەر

– کوردایەتی و ئەدەب، سەرنجێکی سۆسیۆلوجی …. ئاکۆ قادر حەمە
– شاردنەوەی هێماکانی مێینە – بوون، گفتوگۆ لەگەڵ ڕێزان بەتولە هۆزان مەحمود
– مەودای نێوان کاری دەستڕەنگینی و هونەر … ڕۆژگار موستەفا
– لەسەر ڕووباری ئیسار … فاروق هۆمەر
– من و شارەکان … هیوا قادر
– دەستم خۆش بێت خراپ ژیام … داستان بەرزان

شانۆی ژمارە

دانا ڕەووف – کچە فلیم گێڕەوەکە – ئامادەکردن بۆ شانۆ

بەرگی یەکەم: فەیلەسوفی ئەڵمانی – پیتەر سلۆتەردایك
بەرگی دووهەم: تابلۆیەك لەزنجیرە تابلۆی (ڕۆژی گوڵە مێخەك -Tag der Nelke) – بەهادین – ی هونەرمەند.

تابلۆی ژان ... ستار ئەحمەد

لەدەرگای خوادا گرفتار
کۆرپەی خاکم لەسەر شانە
گەڵای دار دەکەم بەزارو
هەوریش بەلانك و جۆلانە
....
بەرماڵێك لەپەڕی کۆتر
لەتاریی شەوا رادەخەم
وێردی فەنابوون دەخوێنم
روودەکەمە کەناری خەم
....
لەناخی بەردینی مرۆو
لەنیگای خۆر رادەمێنم
تریفەی مانگ رامدەکێشێ

شنەی بەفرو با دەدوێنم
....

لە هەنگاوی بێ هەڵوێستا
لەنێو ئەفسوونی ستەما
ئاسمان تابلۆی خوێنی خەمە
مانگ خنکاوە لەنێو تەما
....

لەجەوری ئێمەی چەتوون و
تێر نەبوونی دیدەی کوێرمان
ئەم خاکە ژان دایگرتووە
ئاسمان بۆی نาب□ت بەمامان
....

خودایە دونیا هەپروون بوو
تۆ بڵێی حەزی تۆ وابێ
ئەم گەلەم دیلی فیرعەونە
نابێت مووسایەکی تیا بێت
....

ستار ئەحمەد

لەچوارەەمین ساڵیادی تیرۆری ڕۆژنامەنوس “کاوە گەرمیانی” دا

دوو چالاکی لەلەندەن

رۆژی یەکەم: رۆژی 5ی 12 کاتژمێر 4ی پاشنیوەڕۆ، لەبەردەم نوسینگەی حکومەتی هەریم لەلەندەن
خۆپیشاندانی ناڕەزایەتی
کات: رۆژی سێ شەممە رێکەوتی ٥ /١٢/٢٠١٧ کاتژمێر چواری پاشنیوەرۆ
ناونیشان KRG
50 Brodway

London, SW1H 0RG

ڕۆژی دووەم: 6ی 12 کاتژمێر 7ی ئێواره له کتێبخانەی هاوسمەن
گفتوگۆ لەبارەی ڕەوشی ڕۆژنامەگەری و ئازادی بیروڕا دەکرێت
کات: ڕۆژی چوارشەمە ٦ی دیسمبەری ٢٠١٧ کاتژمێر ٧ ی ئیوارە بۆ ٨:٣٠
شوێن: کتێبخانەی هاوس مەن لە لەندەن
HOUSMANS
5 Caledonian Rd
Kings Cross,N1 9DX

نزیکترین ئیستگای قیتاری ژێرزەوی :King’s cross
فیدراسیۆنی پەنابەرانی عێراقی، لەچوارهەمین ساڵیادی تیرۆری ڕۆژنامەنوس “کاوە گەرمیانی “دا کۆڕێک بۆ ڕۆژنامەنوس “بەوا بەرزنجی “ڕێک دەخات.
تەوەرەی باسەکانی تایبەتە بە:
– کاوەگەرمیانی ، ئەڵقەیەک لەزنجیرەی کارە تیرۆرییەکانی دەسەڵاتی سیاسی بەرامبەر ئازادی.
– ترس لە ئازادی بۆ؟
– ڕەوشی ڕۆژنامەگەری لە کوردستان.
هاوکات بۆ ئەم کۆڕە” شیرین “هاوسەری کاوە گەرمیانی پەیامێکی دەبێت.
بۆ زانیاری زیاتر پەیوەندی بکەن بە ژمارە تەلەفونی: ٠٧٧٢٠٢٩١٥١٦